

СПЕЦІАЛІСТ ІЗ БЕЗПЕКИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ - РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ПРОЕКТУ

Корнієнко М. В., Сухарева А. О.

Метою статті є законодавче та доктринальне визначення поняття «безпечне освітнє середовище». Автором звернута увага на роль та місце спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі. Деталізована взаємодія спеціаліста з іншими суб'єктами захисту прав дітей в освітньому середовищі, серед яких представники закладів охорони здоров'я, Національна поліція України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, органи місцевого самоврядування, психологи.

Встановлені головні напрямки діяльності спеціаліста - попередження та виявлення правопорушень у закладах освіти, припинення та усунення негативних явищ в освітньому середовищі, виявлення фактів втягнення учнів в протиправну діяльність тощо.

Проаналізовано нормативно-правове забезпечення формування безпечного освітнього середовища: Конвенція про права дитини, 1989 р. та факультативні протоколи до неї; Закон України «Про повну загальну середню освіту»; Закон України «Про освіту»; Закон України «Про охорону дитинства»; Постанова КМУ «Про реалізацію експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі»; Указ Президента України про схвалення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі.

Встановлено, що безпечне освітнє середовище це належні умови в освітніх закладах, наявність яких унеможливають заподіяння суб'єктам освітнього процесу будь-якої шкоди (фізичної, моральної, майнової). Основними показниками безпечного середовища у закладах освіти є наявність належних, безпечних умов для навчання; комфортна взаємодія між суб'єктами освітнього процесу, відсутність проявів насильства, своєчасне запобігання та їх припинення; дотримання прав та врахування інтересів кожного учасника освітнього процесу з урахуванням психологічної, інформаційної та соціальної безпеки.

Автор прийшов до висновку, що освітній процес вкотре зазнає змін. Доцільність роботи спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі ні в кого не викликає сумнівів, оскільки він є допоміжним суб'єктом для педагогів та керівників закладів освіти у створенні такого середовища.

Ключові слова: діти, освітнє середовище, безпечне освітнє середовище, спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі, Національна поліція.

Korniienko M. V., Sukhareva A. O. Security specialist in the educational environment - implementation of an experimental project

The purpose of the article is the legislative and doctrinal definition of the concept of «educational environment». The author draws attention to the role and place of the security specialist in the educational environment. Detailed interaction of the specialist with other subjects of the protection of children's rights in the educational environment, including representatives of health care institutions, the National Police of Ukraine, the State Emergency Service of Ukraine, local self-government bodies, psychologists.

The main directions of the specialist's activity are established - prevention and detection of offenses in educational institutions, termination and elimination of negative phenomena in the educational environment, detection of the involvement of students in illegal activities, etc.

The regulatory and legal support for the formation of a safe educational environment was analyzed: Convention on the Rights of the Child, 1989 and optional protocols thereto; Law of Ukraine «On comprehensive general secondary education»; Law of Ukraine «On Education»; Law of Ukraine «On Protection of Childhood»; Resolution of the CMU «On the Implementation of the Experimental Project «Security Specialist in the Educational Environment»; Decree of the President of Ukraine on the approval of the National Strategy for the development of a safe and healthy educational environment in a new Ukrainian school.

It has been established that a safe educational environment is the proper conditions in educational institutions, the presence of which makes it impossible to cause any harm (physical, moral, property) to subjects of the educational process. The main indicators of a safe environment in educational institutions are the presence of proper, safe conditions for learning; comfortable interaction between subjects of the educational process, absence of manifestations of violence, timely prevention

and their termination; respecting the rights and taking into account the interests of each participant in the educational process, taking into account psychological, informational and social.

The author came to the conclusion that the educational process is once again undergoing changes. The advisability of making a security specialist in an educational environment is not in doubt, as he is an auxiliary entity for teachers and heads of educational institutions in creating such an environment.

Key words: *children, educational environment, safe educational environment, specialist in safety in the educational environment, National Police.*

Постановка проблеми та її актуальність. З ініціативи Міністерства внутрішніх справ було запропоновано реалізувати експериментальний проєкт «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі» з подальшим вдосконаленням законодавства у відповідних сферах. В свою чергу Кабінет Міністрів України затвердив Порядок реалізації експериментального проєкту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі» та зобов'язав Міністра внутрішніх справ до 31 липня 2024 року забезпечити координацію заходів щодо реалізації експериментального проєкту та надати пропозиції щодо вдосконалення законодавства у відповідних сферах.

Основною метою експериментального проєкту є забезпечення безпеки в освітньому середовищі, попередження та виявлення правопорушень у закладах освіти, припинення та усунення негативних явищ в освітньому середовищі, виявлення фактів втягнення учнів в протиправну діяльність шляхом залучення особи, яка пройшла спеціальне навчання (профільну підготовку).

В умовах воєнного стану безпечне освітнє середовище потребує переосмислення та все більшої уваги. Усі учасники освітнього процесу повинні знати та володіти навичками щодо алгоритму дій під час небезпечної ситуації. Враховуючи реалії сьогодення, життя країни в умовах війни, де діти постійно знаходяться в умовах небезпеки, вищезазначений спеціаліст буде допоміжним суб'єктом у забезпеченні безпеки в освітньому середовищі, оскільки під час проходження навчання спеціалістами особливу увагу звертають на усі спектри діяльності в освітньому середовищі, серед яких: визначення та важливість безпеки в освітній сфері; виявлення, попередження суїцидальної, девіантної, віктимної поведінки здобувачів освіти; здійснення превентивних заходів щодо попередження вживання дітьми алкогольних напоїв, тютюнових виробів та інших психотропних

речовин, особливості відповідальності; визначення алгоритм дій з реагування на ситуації, які можуть виникнути в закладах освіти у зв'язку з виявленням кримінальних правопорушень щодо порушення прав і свобод дитини (зокрема з боку педагогічних працівників); виявлення порушень прав та інтересів здобувачів освіти, інших негативних явищ в освітньому середовищі; деталізація заходів реагування та відповідальність за порушення правил і норм у сфері безпеки дорожнього руху; визначення алгоритм дій у разі радіаційної та хімічної небезпеки; алгоритм дій у разі пожежі та загрози ураження струмом.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що проєкт є дуже важливим, однозначно на часі, оскільки в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України безпека кожної дитини набуває нового значення. Завданням пілотного проєкту є створення безпечного освітнього середовища, побудова комунікаційної платформи між територіальними громадами, територіальними підрозділами Національної поліції, ДСНС, органами місцевого самоврядування, органами освіти - з одного боку. З іншого боку з учнівською громадою та батьківською громадою. Саме спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі повинен стати потужною силою створення безпечного освітнього середовища в територіальних громадах на місцях в тих чи інших освітніх закладах, щоб кожна дитина почувала себе безпечно.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вчені-науковці слушно зазначають, що з усіх галузей і сфер, що спрямовані на правове регулювання захисту та забезпечення прав людини, найскладнішими вважаються ті, які належать до захисту прав дітей. В.М. Духневич у своїй науковій праці «Створення безпечного освітнього середовища: «Шість кроків до безпеки» прийшов до висновку, що програма чи проєкт з безпеки освітнього середовища мають розроблятися на рівні конкретного навчального закладу і не можуть просто «переноситися» з одного навчального закладу на інший [1, с. 266-278]. Курач М.В. та Казаннікова О.В. у своїй статті «Безпечне освітнє середовище як умова збереження психічного здоров'я дітей» визначили аспекти та компоненти безпеки в освітньому середовищі, розглянули можливі ризики відсутності безпеки в освітньому просторі [2]. Л. Іщенко, Т. Журавко стверджують, що у сучасних умовах сьогодення освітнє середовище закладу освіти не є ізольованим від зовнішніх і внутрішніх факторів, їх впливу, які можуть мати як позитивний результат, так і містити

загрози, небезпеки та ризики, які можуть сприяти деструктивним змінам у ньому [3]. Г. Васянович досліджував поняття «безпечне освітнє середовище» та загальну характеристику завдань педагогів з метою формування безпечного освітнього середовища у вищому навчальному закладі [4].

Висловлені у перерахованих наукових роботах міркування залишили відповідний відбиток у вивченні та визначенні сутності безпечного освітнього середовища. Однак комплексного доктринального вивчення ролі та місця спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі немає. Наукові роботи вищезазначених науковців створюють передумови до подальшого вивчення цього питання вже в межах даного дослідження.

Метою статті є вивчення сутності безпечного освітнього середовища, встановити роль та місце спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі, деталізувати взаємодію спеціаліста з іншими суб'єктами захисту прав дітей для створення безпечного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Освітнє середовище - це комплекс зовнішніх факторів, соціально необхідних об'єктів для ефективного, успішного, належного функціонування освіти. Відповідний механізм який впливає на формування людини як індивідуальної особистості. Завдяки цьому індивід має можливість набувати навички, вміння та здібності необхідні для її розвитку та адаптації у соціуму.

Безпечне освітнє середовище - належні умови в освітніх закладах, наявність яких унеможливають заподіяння суб'єктам освітнього процесу будь-якої шкоди (фізичної, моральної, майнової). Безпечне освітнє середовище охоплює напрями щодо дотримання санітарних, протипожежних будівельних правил безпеки; норми у сфері кіберпростору; захист індивідуальних даних; безпеки вживання якісних продуктів харчування та надання належних послуг у сфері харчування; не застосування будь-якого прояву насильства (фізичного, психологічного, економічного); відсутність дискримінації, приниження честі, гідності, ділової репутації (шляхом булінгу, розповсюдження неправдивих чуток, в тому й числі із використанням мережі інтернет, кіберпростору); створення безпечних умов, які унеможливають придбання, вживання та розповсюдження та території навчального закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних та психотропних речовин [5].

В свою чергу, спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі - це фізична особа, яка є представником

органу місцевого самоврядування, який працює у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, який протягом реалізації проекту здійснює повноваження у напрямку створення ефективних, належних умов в освітньому середовищі та підтримує достатній рівень безпеки; проводить профілактичні заходи щодо недопущення протиправної поведінки в освітньому середовищі; здійснює заходи щодо раннього виявлення негативних явищ [6]. Саме спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі повинен виявляти негативні явища в освітньому середовищі, ті які відбуваються в приміщенні закладу освіти або на прилеглих територіях і можуть становити (або становлять) відповідну загрозу здоров'ю суб'єктів освітнього середовища. Спеціалісти мають стати двигуном безпекової компетентності для учасників освітнього процесу.

Нормативно-правове забезпечення формування безпечного освітнього середовища:

- *Конвенція про права дитини, 1989 р. та факультативні протоколи до неї (щодо участі дитини у реалізації права дитини на освіту).*

- *Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX*

- надає теоретичне визначення «безпечне освітнє середовище»; деталізує основні аспекти щодо проведення освітнього процесу з урахуванням безпечної складової; закріплює основні повноваження представників закладів освіти де визначає за останніми створювати безпечне освітнє середовище, основна мета якої полягає у забезпеченні та створенні належних умов для навчання, розвитку, культурного та фізичного виховання суб'єктів, які здобувають освіту.

- *Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII*

- деталізує повноваження та зобов'язує засновника закладу освіти сприяти належне виконання та реалізовувати план заходів спрямованих на попередження булінгу у всіх його проявах у закладі освіти; сприяти та контролювати заходи щодо створення безпечного освітнього середовища вільного від насильства; надавати усю необхідну допомогу (соціальну, психологічну, педагогічну) здобувачам освіти які відчули на собі прояви булінгу або стали його свідками.

- *Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III*

- органи державної влади та держава у цілому є гарантом щодо реалізації права дитини на охорону здоров'я, отримання безкоштовної медичної допомоги в закладах охорони здоров'я будь-якої

форми власності (окрім приватної), створює механізми реалізації умов для безпечною та здорового розвитку дитини, формувати та розвивати навички здорового способу життя дитини.

• *Постанова КМУ «Про реалізацію експериментального проекту “Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі” від 15 серпня 2023 р. № 867*

– основні напрямки та мета експериментального проекту спрямовані на належне забезпечення безпеки в освітньому середовищі серед суб’єктів освітнього проекту, а також вжиття профілактичних заходів щодо негативних проявів в освітньому середовищі, раннє виявлення та припинення протиправних вчинків з боку учасників освітнього процесу. Всі ці напрямки діяльності здійснююватимуться за участі спеціаліста із безпеки в освітньому середовищі.

• *Указ Президента України про схвалення Національної стратегії розбудови безпечною та здорового освітнього середовища у новій українській школі від 25 травня 2020 року № 195/2020*

– основна мета стратегії направлена на забезпечення та захист прав дітей на освіту, охорону здоров’я, створення сприятливих умов для отримання учнями освітніх та медичних послуг на належному рівні, оскільки безпечно та здорове освітнє середовище сприяє найбільш кращому результату щодо реалізації інтелектуального, емоційного, фізичного розвитку здобувачів освіти, що у подальшому призведе до позитивного впливу на розвиток громадянського суспільства, економіки держави, здоров’я соціуму та демографії України в цілому.

Хотіли би звернути свою увагу на деталізацію негативних явищ, які виникають в освітньому середовищі, серед яких: булінг; вживання та території закладу освіти або безпосередньо в закладі освіти алкогольних, психотропних та тютюнових виробів; жорстоке поводження з учнями; неконтрольоване перебування сторонніх осіб; потрапляння на територію закладів освіти незаконних виробів та речовин; недостатній рівень забезпечення безпеки дорожнього руху біля закладу освіти; незадовільний рівень забезпечення пожежної безпеки в закладі освіти; залучення учня в протиправну діяльність.

Враховуючи існуючі негативні явища в освітньому середовищі, ні в кого не викликає сумнівів, щодо доцільності перебування на території закладів освіти вищезазначеного спеціаліста, який зможе вчасно відреагувати, запобігти та виявити на початкових етапах протиправну поведінку, як

з боку учасників освітнього процесу, так і з боку сторонніх осіб. Вважаємо, що для більш якісного результату, спеціаліст повинен взаємодіяти з іншими суб’єктами захисту прав дітей серед яких доцільно виділити:

– представники закладів охорони здоров’я (для проведення превентивних заходів щодо запобігання вживання учнями алкогольних напоїв, тютюнових виробів, інших психотропних речовин, роз’яснення представниками медичних установ шкідливість та наслідки такого вживання; виявлення учнів з суїцидальною поведінкою, попередження цього явища шляхом проведення з ними індивідуальних бесід; проведення групових занять щодо домедичної підготовки; виявлення та попередження небезпечних ризиків у дитячому середовищі);

– Національна поліція (взаємодія для проведення індивідуальної та загальної профілактики серед дітей; виявлення та розгляд справ пов’язаних з жорстоким поводженням зі здобувачами освіти, виявлення проявів булінгу у закладах освіти, дискримінація здобувача освіти за будь-якою ознакою; проведення спільних заходів щодо реагування на події, кризові ситуації та загрози; здійснення моніторингу (виявлення) рівня криміногенної ситуації в районі розташування закладу освіти; реагування на ситуації, які можуть виникнути в закладах освіти у зв’язку з виявленням кримінальних правопорушень щодо прав і свобод дитини, зокрема з боку педагогічних працівників; виявлення порушення прав та інтересів здобувачів освіти, інших негативних явищ в освітньому середовищі; здійснення заходів реагування та відповідальності за порушення правил і норм у сфері безпеки дорожнього руху; виявлення причин втягнення здобувачів освіти в протиправну діяльність; залучення здобувачів освіти до деструктивних молодіжних груп; інформування поліції у разі виявлення ознак правопорушення);

– представники Державної служби з надзвичайних ситуацій (взаємодія відбувається з приводу алгоритму дій у разі радіаційної та хімічної небезпеки, надзвичайних природних і кліматичних явищ (землетруси, повені, снігові замети тощо), пожежі та загрози ураження струмом; визначення відповідальності за порушення правил пожежної безпеки; надання допомоги у разі виявлення вибухонебезпечного або підозрілого предмета, мін; здійснення пожежної профілактики; перевірка вимог до утримання технічних засобів протипожежного захисту; інформування ДСНС про виявлення пожеж та інших надзвичайних ситуацій

в закладі освіти та/або на прилеглий до закладу освіти території);

– органами місцевого самоврядування (забезпечують умови праці для виконання спеціалістом функціональних обов'язків; звітує про свою діяльність за відповідний період, стан забезпечення безпеки в закладі освіти, який закріплено за спеціалістом; невідкладно інформує орган місцевого самоврядування про надзвичайні ситуації, нещасні випадки, що виникають в закладі освіти та/або на прилеглий до закладу освіти території);

– співпраця з психологами (перша психологічна допомога, психо-травма, стрес, емоції, резильєнтність (допомагати впоратися із викликами, повернутися до норми й продовжити повноцінно жити).

В реаліях сьогодення Президент нашої країни звертає особливу увагу щодо захисту прав дітей на отримання освіти в безпечних умовах. Фонд Президента України реалізовує та визначає механізми проведення безпекових навчань сформувавши відповідні компетентності безпеки в учасників освітнього процесу.

Враховуючи небезпечну ситуацію в країні, особливу увагу приділяють системному навчанню учасників освітнього процесу з урахуванням вивчення та отримання знань з дисциплін спеціального спрямування. Акцентують увагу на актуальних питаннях навчального процесу у надзвичайних ситуаціях, провідне місце займає впровадження соціально-емоційного навчання, здобуття знань про психічне здоров'я та надання психологічної підтримки під час освітньої діяльності, втілення в освітній процес навчальних тем спрямовані на формування та підвищення правової культури та правової поведінки у здобувачів освіти, здійснення профілактичних заходів спрямовані на запобігання правопорушень серед учасників освітнього процесу; проведення занять з підвищення кваліфікації, рівня обізнаності та підготовки науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти з безпекових питань. Навчання мають бути командні і крім теорії суб'єкти освітнього процесу мають пройти практичні блоки та симуляції [7].

З наведеного свідчить, що спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі є ключовим суб'єктом, який відіграє провідну роль у створенні та підтриманні безпеки в освітньому середовищі. Основними показниками такого безпечного середовища у закладах освіти є наявність належних, безпечних умов для навчання; комфортна взаємодія між суб'єктами освітнього процесу, наслідком

якої є позитивне емоційне благополуччя усіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, викладачів); відсутність проявів насильства, своєчасне запобігання та їх припинення; дотримання прав та врахування інтересів кожного учасника освітнього процесу з урахуванням психологічної, інформаційної та соціальної безпеки.

Особливу увагу хочем звернути на взаємодію спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі з Національною поліцією, оскільки в структурі поліції є підрозділ ювенальної превенції завданням якої є захист прав дітей. На нашу думку, така взаємодія повинна базуватися на засадах партнерства, оскільки інформація про виявлені спеціалістом правопорушення та негативні прояви поведінки в освітньому середовищі повинна бути повідомлена до ювенального інспектора, за яким закріплена та чи інша школа. Враховуючи той факт, що спеціаліст це особа, яка не завжди володіє правовими знаннями та не уповноважена на складання матеріалів для адміністративної справи (відбирати пояснення, складати протоколи про адміністративне правопорушення, направляти справу до суду) роль та місце ювенальної превенції є безумовно необхідною у такій взаємодії.

Враховуючи специфіку роботи у закладах освіти, спеціаліст має право безперешкодного доступу до усіх приміщень, які розташовані на території закладу освіти, без втручання в освітній процес; взаємодіяти з органами місцевого самоврядування з приводу наявних пропозицій щодо поліпшення безпекової складової в закладах освіти; отримувати від суб'єктів взаємодії документи та інформацію що стосується покращення та виконання ним покладених обов'язків; брати безпосередню участь у заходах які закріплені за спеціалістом та проводяться у закладі освіти; проводити та залучати інших суб'єктів захисту прав дітей до інформаційно-просвітницьких заходів для учнів.

З урахуванням вищезазначеного, можна стверджувати, що освітній процес вкотре зазнає змін. Керівники закладів освіти та педагоги усіх рівнів тримають нелегкий освітній фронт, продовжуючи працювати у важких умовах війни, передаючи свій педагогічний досвід, людські цінності наймолодшим українцям. Тому питання безпечного освітнього простору є актуальним, особливо під час воєнного стану. Доцільність робити спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі ні в кого не викликає сумнівів, оскільки він є допоміжним суб'єктом для педагогів та керівників закладів освіти у створенні такого середовища. Тому маємо

велике бажання аби цей проект мав подальше втілення у нашій державі серед закладів освіти, оскільки завдання, яке стоїть перед нашим суспільством наразі - створення безпечного навчального простору для дітей.

Таким чином, запровадити фахівців, які мають виявляти та усувати загрози безпеці школярів - це і є метою пілотного проекту. Нова посада передбачає тісну взаємодію з поліцією, рятувальниками, батьківськими комітетами та громадськими організаціями. Фахівці мають пройти спецпідготовку за відповідною програмою на базі освітніх закладів у структурі МВС. Координує діяльність спеціаліста із безпеки в освітньому середовищі сільський, селищний, міський голова.

Головним правилом для усіх суб'єктів забезпечення освітнього середовища є безумовна необхідність діяти в якнайкращих інтересах дітей з урахуванням моральних цінностей та враховуючи їхні першочергові потреби діючи згідно чинного законодавства та внутрішніх правил закладу освіти в межах своїх прав та обов'язків. Дійсно, основним критерієм безпечного освітнього середовища, можна вважати, комфортність в закладах освіти (емоції, почуття між учасниками освітнього процесу); задоволення базових потреб дитини; позитивні міжособистісні відносини; захищеність в освітньому середовищі (відсутність насильства у будь-якому прояві); забезпечення учасників освітнього процесу індивідуальними та колективними засобами безпеки (забезпечення захистами індивідуального захисту, наявність укриття від наслідків воєнних дій чи надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру); розвинута система психологічної підтримки у закладах освіти.

Література

1. В.М. Духневич «Створення безпечного освітнього середовища: «Шість кроків до безпеки». *Проблеми політичної психології. Збірник наукових праць*. Випуск 12 (26). С. 266-278

2. М.В. Курач Безпечне освітнє середовище як умова збереження психічного здоров'я дітей. <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/16983/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%B>

3. Л. Іщенко, Т. Журавко. Безпечне освітнє середовище закладу дошкільної освіти в умовах сьогодення. <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/7403/7445>

4. Г. Васянович Роль педагога у формуванні безпечного освітнього середовища у вищому навчальному закладі. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 2017. Випуск 4. <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/6794/1/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

5. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Верховна Рада України*. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

6. Про реалізацію експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі»: Постанова КМУ від 15 серпня 2023 року № 867. *Законодавство України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/867-2023-%D0%BF#Text>

7. Ольга Будник, Радник - Уповноважена Президента України з питань Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту. Система безпечного освітнього середовища в Україні. <https://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/38666.pdf>

*Корнієнко М. В.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ*

*Сухарева А. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної
діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ*